

Лесині шляхи на Волині

Прощай, Волинь! Прощай,
рідний куточок!
Мене від тебе доленька жене...
Леся Українка.

На скрижалях української літератури золотими літерами вписане ім'я геніальної дочки нашого народу - Лесі Українки. Ми гордимся тим, що Волинська земля була коляскою її дитинства, що тут, у цьому чудовому краї, сформувався характер мужньої поетеси-патріотки, що звідси бере початок її шлях у широкий світ художнього слова. Ось чому Волинь у Лесиному серці залишила глибокий слід.

Новоград-Волинський (колишній Звягель), Луцьк, Колодяжне - важливі етапи її життєвого і творчого шляху. Батьки майбутньої письменниці були людьми високоосвіченими, з передовими поглядами. Петро Косач, випускник юридичного факультету Київського університету, не зміг довго затриматися на посаді в Новоград-Волинському. Молодша Лесина сестра Ольга (в одруженні - Кривинюк) причину цього пояснює так: "За ту прикильність до селян не любило батька не

лише начальство, а й сусіди-поміщики. Вони сердилися на батька за те, що він "псує" селян своїм хорошим до них ставленням... До Луцька переведено теж на посаду голови з'їзду мирових посередників... В "приказе" про це не говориться, але було відомо, що батька нашого переведено з обжитого місця, щоб покарати за його "українофільство".

Весною 1879 року Петро Антонович до Луцька перевозить і всю родину. По дорозі Косачі зупинилися в містечку Корець, щоб оглянути руїни старовинного замку, збудованого в XIV ст. В 1846 р. під час роботи в археографічній комісії тут побував Тарас Шевченко. Залишки майже 500-літньої споруди справили на дітей - Лесю і Михайлика - незабутнє враження.

Наступним пунктом на шляху до Луцька було Рівне. До цього древнього міста, за словами письменника Миколи Олійника, автора повісті "Леся", Косачі приїхали під вечір: "А в Ровному, де зупинилися на ночівлю, Леся довідалася, що недалеко Дубно - місто, що згадується в "Тарасі Бульбі", - і заходилася:

-Поїдемо, тату.

Її підтримав Михайлик:

-Це ж так цікаво, поїдемо."

Батьки домовилися з дітьми, що Дубно відвідають пізніше.

... У Луцьку оселилися поблизу середньовічного замку, в "костельному домі". А майже через рік найняли помешкання "над самою річкою" Стир. Допитливу Лесю манили руїни древньої споруди, овіяні романтикою. З місцевою діворою вона організувала розваги. "В дворі старого замчища - руїни" збиралися на віче, до "таємного товариства" нікого не допускали з дорослих, давали слово "ховати таємницю до загибуні".

Олена Пчілка, будучи сама закохана в пісенну творчість волинян, вважала за потрібне прищеплювати любов до фольклору, народних звичаїв і своїм дітям. "Пам'ятаю, - згадує Ольга Косач-Кривинюк, - як мати повезла нас, дітей, з Луцька, куди ми вже переїхали із Звягеля, до села Чекни в Луцькому повіті навмисне для того, щоб ми (головно Леся й Миша, бо я була ще занадто мала) побачили й почули веснянки. З того часу чекнянські "Подоланочка", "Женчикок-бренчикок", "Зайчик" та інші веснянки були дуже улюблені в нашій сім'ї".

25 лютого 1871 року
народилася Леся Українка

В іншому місці спогадів сестра продовжує: "Леся, - старша за мене на 6 років і без порівняння вразливіша - пам'ятала ці чекнянські веснянки все своє життя. (Як не згадати з найглибшою вдячністю ту надзвичайну здібність і охоту нашої матері "заправляти", як вона сама казала, своїх дітей та й чужих людей в українстві, в любові до проявів усього хорошого, народного, українського)".

З географічними об'єктами сучасної Рівненщини славетна поетеса була обізнана, шоправда, не можна твердити, що широко, бо важка хвороба обмежувала можливості подорожувати. Ось як широко відгукується сімнадцятирічна дівчина в циклі віршів "Подорож до моря" про красу "рідного куточка":

Передо мною килими чудові
Натура стеле - темні дуги,
Славути красної бори соснові
І Случі рідної веселі береги.
Снується краєвидів плетениця,
Розтопленим сріблом блищать річки, -
То ж матінка-природа чарівниця
Розмотує свої стобарвні нитки.

Анатолій КАРП'ЮК